

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

09 noiembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componență:
Președinte - Timofti Vladimir,
judecători - Cobzac Elena, Toma Nadejda, Țurcan Anatolie, Guzun Ion,
a judecat în ședință, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, în cauza penală privindu-l pe

Moroz Ion Xxxxx, născut la xxxx, originar și domiciliat în Xxxxx.

Termenul de examinare a cauzei:

1. Prima instanță: 17.12.2020 - 16.02.2021;
2. Instanța de apel : 16.03.2021 - 28.04.2021;
3. Instanța de recurs ordinar : 04.08.2021 - 09.11.2021.

Asupra recursului în cauză, în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție,

A C O N S T A T A T :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 16 februarie 2021, cauza penală fiind examinată în baza probelor administrate la faza de urmărire penală în conformitate cu prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, Moroz Ion a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal cu stabilirea pedepsei - 3 (trei) ani și 8 (opt) luni închisoare, cu executarea pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri.

S-a încasat în mod solidar de la Moroz Ion și Moroz Arcadie în beneficiul statului cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare în sumă totală de 48494 (patruzeci și opt mii patru sute nouăzeci și patru) lei.

Acțiunea civilă depusă de Xxxxx s-a admis integral.

S-a încasat în mod solidar de la Moroz Ion și Moroz Arcadie în beneficiul lui Xxxxx prejudiciul material în sumă de 9 000 (nouă mii) lei și prejudiciul moral în sumă de 50 000 (cincizeci mii) lei.

2. Potrivit sentinței s-a constatat că, inculpatul Moroz Ion la data de 26 iulie 2020, aflându-se împreună cu Pastuh Nicolae, născut la Xxxxx în vizită la Xxxxx, care la moment concubina cu Vasilașco Vladimir, la domiciliul acestuia, situat în sat. Ucraina, r-nul Căușeni, fiind în stare de ebrietate, având intenția de a-și satisface pofta sexuală, profitând de imposibilitatea psihică și fizică a mamei sale de a se apăra și învingând minimul de rezistență fizică pe care victima iar fi putut-o

opune, prin aplicarea forței fizice, a doborât-o la podea, unde a întreținut cu Xxxxx sa Xxxxx, un raport sexual contrar voinței sale, după care a agresat-o fizic, aplicându-i lovituri cu pumnii peste față și peste corp, astfel cauzându-i dureri fizice. Ulterior cu mâna i-a astupat gura mamei sale deoarece ultima striga, pentru ca prietenul său Pastuh Nicolae, să poată întreține și el un raport sexual forțat cu Xxxxx sa.

Astfel, instanța de fond a stabilit că, prin acțiunile sale intenționate, Moroz Ion a comis infracțiunea prevăzută de art.171 alin.(2) lit.b²), c) din Codul penal cu calificativul: *violul, adică actul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie, săvârșit de două persoane.*

3. Împotriva sentinței a declarat apel avocatul Timofeevici Ion în numele inculpatului Moroz Ion, prin care a solicitat casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie exclusă încasarea din contul inculpatului minor Moroz Ion și reprezentantului acestuia Moroz Arcadie a cheltuielilor judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare în suma de 48494. A încasa prejudiciul material în suma de 9000 lei și prejudiciul moral în suma de 50000 lei din contul lui Moroz Arcadie.

În motivarea apelului, avocatul a indicat, că din considerentele că inculpatul Moroz Ion este minor, conform raportului de expertiză psihiatrico-judiciară are responsabilitate redusă, nu este angajat în câmpul muncii, nu are venituri sau alte surse cu valori materiale, reprezentantul său legal - Moroz Arcadie a fost recunoscut în calitate de parte civilmente responsabilă. Conform prevederilor art. 73 Cod procedură penală, parte civilmente responsabilă este recunoscută persoana fizică sau juridică care, în baza legii sau conform acțiunii civile înaintate în procesul penal, poate fi supusă răspunderii materiale pentru prejudiciul material cauzat de faptele învinuitului, inculpatului.

Din aceste considerente a considerat eronată concluzia instanței de judecată de a încasa în mod solidar paguba materială, morală și judiciară pentru efectuarea expertizelor atât de la inculpatul minor Moroz Ion cât și de la partea civilmente responsabilă Moroz Arcadie.

Cu referință la cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare, a apreciat ca nefondate concluziile instanței de fond, în partea ce se referă la încasarea cheltuielilor judiciare pentru efectuarea expertizelor în cauza dată, în mod solidar din contul inculpatului minor Moroz Ion și părții civilmente responsabile Moroz Arcadie în valoare de 48 494 (patruzeci și opt mii patru sute nouăzeci și patru) lei, deoarece acestea sunt cheltuieli efectuate în cadrul urmăririi penale în vederea acumulării probatoriului necesar pentru demonstrarea vinovăției inculpatului în comiterea infracțiunii imputate, or această sumă urma a fi trecută în contul statului, reieșind din obligația în sensul art. 6 CEDO, prin intermediul agenților din cadrul OUP de a dovedi potrivit art. 24 și 56 Cod de procedură penală vinovăția persoanei

atrasă la răspunderea penală, având conform art. 96-97 Cod de procedură penală sarcina probațiunii, atât timp, cât legea penală îi garantează acuzatului dreptul la „prezumția nevinovăției”, stipulată la art. 8 Cod de procedură penală, liberându-l de obligația de a-și demonstra nevinovăția.

A menționat că costul pentru efectuarea expertizei nu se include în cheltuielile judiciare din categoria celor stipulate la alin. (2) art. 227 Cod de procedură penală la care face referire instanța, inclusiv ce urmează a fi achitate experților pentru serviciile efectuate, care potrivit alin. (3) aceleiași norme, se plătesc din sumele alocate de stat, în modul prevăzut de legea procesual penală după cum se menționează în conținutul art. 228 Cod de procedură penală, ele urmând a fi suportate în sensul alin. (1) art. 229 Cod de procedură penală, de către inculpat sau trecute în contul statului, soluționarea respectivei chestiuni fiind lăsată potrivit alin. (2) la discreția instanței de judecată, ce va purcede la încasarea lor prin aplicarea dispozițiilor art. art. 385 alin. (1) pct. 14) și 397 pct. 5) Cod de procedură penală.

Astfel, ținând cont de faptul, că rapoartele de expertiză judiciară efectuate pe marginea cauzei date, au fost utilizat în sensul art. 93 alin. (2) pct. 2) Cod de procedură penală în calitate de probe, fiind pus la baza învinuirii și condamnării lui Moroz Ion, apărarea a considerat ca fiind neîntemeiată admiterea de către instanța de fond privind încasarea de la inculpat a costului expertizei, urmând ca costul evaluat la 48 494 (patruzeci și opt mii patru sute nouăzeci și patru) lei să fie suportat de către ordonatorul expertizei judiciare din mijloacele alocate pentru efectuarea expertizelor din bugetul alocat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, a fost admis apelul avocatului Timofeevici Ion în numele inculpatului Moroz Ion, casată parțial sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 16.02.2021, în partea cheltuielilor de judecată și acțiunii civile și pronunțată în această parte o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanța după cum urmează:

Inculpatul Moroz Ion și Moroz Arcadie a fost eliberat de încasarea cheltuielilor judiciare.

Cheltuielile de judecată în mărime de 48 494 (patruzeci și opt mii patru sute nouăzeci și patru) lei se trec din contul statului.

S-a încasat de la inculpatul Moroz Ion în beneficiul Svetlanei Railean suma de 9000, (nouă mii) cu titlu de prejudiciul material.

S-a încasat de la inculpatul Moroz Ion în beneficiul Svetlanei Railean suma de 50 000 (cincizeci mii) lei, cu titlu de prejudiciul moral, în total suma de 59 000 (cincizeci și nouă mii) lei.

În rest, sentința Judecătoriei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 16.02.2021 a fost menținută.

4.1. În motivarea soluției date, instanța de apel a reținut, că cauza penală în prima instanță a fost judecată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, conform prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală, în baza cererii scrise

personal de inculpat (f.d.26), acceptată prin încheierea instanței de judecată din 09.02.2021 (f.d.35).

Astfel, fiind audiat în ședința instanței de judecată, inculpatul Moroz Ion a susținut declarațiile date în cadrul urmăririi penale, fiind avertizat pentru darea mărturiilor false, conform art. 312 Cod penal, potrivit cărora a recunoscut în totalitate faptele indicate în rechizitoriu, a acceptat examinarea cauzei în ordinea prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală și nu a solicitat administrarea de probe noi.

Analizând materialele cauzei, în raport cu normele relevante la caz, instanța de apel a constatat că, instanța de fond a îndeplinit strict cerințele dispozițiilor art. 364¹ alin. (1) Cod de procedură penală, opțiunea primei instanțe privind judecarea cauzei potrivit procedurii enunțate, nu a fost viciată, în cadrul urmăririi penale n-au fost încălcate normele imperative din Codul de procedură penală, fapt ce condiționează concluzia că instanța de apel nu este în drept a reține o altă situație de fapt decât cea reținută în rechizitoriu și de către prima instanță.

Astfel, la caz s-a constatat, că instanța de fond a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei și a dat probelor administrate în faza de urmărire penală, acceptate de inculpat, o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, iar toate în ansamblu din punct de vedere al coroborării lor, corect ajungând la concluzia privind vinovăția inculpatului Moroz Ion, care a comis o infracțiune prevăzută de art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal cu calificativul: *violul, adică actul sexual săvârșit prin constrângere fizică și psihică a persoanei, profitând de imposibilitatea acesteia de a se apăra, săvârșit asupra unui membru de familie, săvârșit de două persoane.*

Examinând probatorul administrat, instanța de apel a considerat dovedită în afara dubiilor rezonabile vina inculpatului Moroz Ion și pe deplin prin următoarea sistemă de probe pertinente, concludente, utile și veridice, care coroborează între ele, cum ar fi: declarațiile părții vătămate Xxxxx; martorului Vasilașco Vladimir; martorului Busan Andrei; martorului Busan Ina; martorului Crivoi Ion; martorului Alexandru Banari; martorului minor Banaru Andrei; raportul de expertiză judiciară nr.202002D1407 din 10 august 2020, (f. d 21-22, vol. II); procesul-verbal de colectare a mostrelor cet. Xxxxx din 30.07.2020; acțiunea efectuată în baza ordonanței din 30.07.2020 fiind colectat în seringă sânge și pe tifon saliva, (f.d.35,36,Vol.I); ordonanța de recunoaștere a corpurilor delictive la cauza penală din 29.07.2020, (f.d.66,Vol.I); raportul de expertiză judiciară nr.202036S0094 din 26 octombrie 2020.

Instanța de apel a reținut, că sentința se contestă doar în partea cheltuielilor de judecată, temei pentru a interveni în sentință din oficiu cu privire la încadrarea juridică, conform art. 409 alin.(2) Cod procedură penală, lipsește.

La capitolul numirii pedepsei inculpatului Moroz Ion instanța de apel a considerat concluzia instanței de fond corespunzătoare stării de drept și întemeiată din punct de vedere al principiilor stabilirii pedepsei penale.

Așadar, la adoptarea sentinței și anume la individualizarea pedepsei penale, instanța de apel a notat că instanța de fond a respectat prevederile art. 61, 75, 76-78, penal, art. 385 alin. (1) și art. 394 alin. (1) și alin. (2) Cod de procedură penală, conform cărora instanța este obligată să indice în partea descriptivă a sentinței/deciziei care sunt circumstanțele care atenuază sau agravează răspunderea inculpatului, datele care caracterizează persoana inculpatului, precum și motivele soluției adoptate referitoare la stabilirea pedepsei sau la liberarea de pedeapsă penală.

Astfel, privitor la numirea pedepsei penale, instanța de apel a conchis că instanța de fond la stabilirea categoriei pedepsei, corect a aplicat prevederile legale, și, în conformitate cu prevederile art. 7, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de personalitatea celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază ori agravează răspunderea, precum și scopul pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului.

Instanța de apel a menționat că sancțiunea art. 171 alin. (2) Cod penal prevede pedeapsa sub formă de închisoare de la 5 la 12 ani.

În contextul art. 76 Cod penal, în calitate de circumstanță atenuantă, în privința inculpatului Moroz Ion, instanța de judecată a identificat - săvârșit de către un minor, recunoașterea vinovației și căința în cele comise.

Nu poate fi reținută în calitate de circumstanță atenuantă - recunoașterea vinei de către inculpat, or, recunoașterea vinovăției atrage incidența procedurii simplificate în temeiul art.364¹ Cod de procedură penală, și nu poate valorifica ca o circumstanță atenuantă judiciară prevăzută de art. 76 alin. (1) lit. f) Cod penal, deoarece ar însemna că, aceleiași situații de drept să i se acorde o dublă valență juridică, însă acest fapt nu afectează legalitatea sentinței la capitolul numirii pedepsei penale.

În conformitate cu art. 77 Cod penal, în calitate de circumstanțe agravante, instanța de judecată nu a stabilit.

Așadar, instanța de apel, efectuând o analiză complexă a circumstanțelor cauzei și a personalității inculpatului, urmărind în acest sens comportamentul lui în viața socială, precum și cel din înainte și după săvârșirea infracțiunii incriminate, a considerat că în coraport cu fapta comisă, urmările prejudiciabile a faptei și personalitatea inculpatului, și a constatat că corijarea și reeducarea acestuia este posibilă cu aplicarea unei pedepse sub formă de 3 ani și opt luni închisoare, cu executarea pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri, or, pedeapsa stabilită de instanța de fond a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului în corespundere cu prevederile legale, corespunde principiului proporționalității și scopului de restabilire a echității sociale, corectare a inculpatului, precum și

prevenirii de săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

În cele din urmă, instanța de apel a concluzionat că scopul prestabilit al legii penale privind corectarea și reeducarea inculpatului Moroz Ion, va fi pe deplin atins, doar prin menținerea pedepsei cu închisoare.

În continuare, din conținutul apelului declarat de avocatul Timofeevici Ion în numele inculpatului Moroz Ion, rezultă că apelantul invocă ca temei de casare a sentinței - cheltuielile de judecată pentru efectuarea expertizei judiciare pe cauza penală, în sumă de 48494 lei, în mod solidar din contul inculpatului precum și reprezentantului legal al acestuia, cât și suma de 9000 lei cu titlu de prejudiciu material și cea de 50000 lei cu titlu de prejudiciu moral, dispusă pentru încasare în mod solidar de la inculpat și reprezentantul legal al acestuia.

Analizând acest temei în raport cu motivele invocate în apel, instanța de apel a constatat că această solicitare și-a găsit confirmarea la judecarea apelului declarat, prin urmare există temei de implicare a instanței de apel în sensul casării hotărârii contestate cu privire la încasarea din contul inculpatului a cheltuielilor de judecată.

Instanța de apel a menționat că din materialele cauzei penale, rezultă că cerința înaintată de procurorul în procuratura Ștefan Vodă privind încasarea cheltuielilor de judecată de la inculpatul Moroz Ion și anume pentru: efectuarea expertizei judiciare nr.202036S0094 din 26 noiembrie 2020 - 14636 lei, pentru efectuarea expertizei judiciare nr.202035A0412 din 13.08.2020 - 1078 lei, pentru efectuarea expertizei judiciare nr.202002D1407 din 10 august 2020 - 320 lei, pentru efectuarea expertizei judiciare nr.20200500295 din 20 august 2020 - 65240 lei a fost admisă parțial reieșind din faptul că, pe acest caz au fost doi învinuiți în privința unuia cauza a fost disjunsă respectiv și cheltuielile de judecată suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare nr.202002D1407 din 10 august 2020 și nr. 20200500295 din 20 august 2020, urmează a fi încasate solidar, astfel fiind dispusă încasarea de la Moroz Ion suma totală a cheltuielilor de judecată - 48494 lei, dar în mod solidar cu reprezentantul legal al acestuia Moroz Arcadie.

Urmare a celor menționate și în conformitate cu prevederile art. 227, 229 Cod de procedură penală, instanța de apel a considerat că, cheltuielile de judecată în suma de 48494 lei, suportate pentru efectuarea raporturilor de expertiză judiciară, urmează a fi achitate din contul statului, având în vedere că, art.227 Cod de procedură penală expres prevede, că „cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate”, precum și faptul că inculpatul Moroz Ion era la momentul comiterii infracțiunii cât și la moment minor, starea financiară a acestuia nu-i permite să achite aceste cheltuieli, iar reprezentantul legal Moroz Arcadie, nu urmează să răspundă civil pentru Moroz Ion în cazul dat.

Cît privește apelul în partea ce ține de încasarea în mod solidară de la inculpat și a reprezentantului legal al acestuia a prejudiciului material de 9000 lei și a celui moral de 50 000 lei, instanța de apel a considerat neîntemeiată concluzia și soluția

instanței de fond, or potrivit art. 2009 Cod civil, minorul între 14 și 18 ani răspunde personal pentru prejudiciul cauzat, potrivit regulilor generale.

(2) În cazul în care minorul între 14 și 18 ani nu are bunuri sau venituri suficiente pentru repararea prejudiciului cauzat, acesta trebuie reparat, integral sau în partea nereparată, de către părinți sau curator dacă nu demonstrează că și-au îndeplinit în mod corespunzător obligația de supraveghere. Dispozițiile art.2008 alin.(4) se aplică în mod corespunzător.

Instanța de apel a atenționat asupra faptului că, din conținutul prevederilor legale menționate mai sus nu rezultă răspunderea solidară pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune a inculpatului care este minor și a reprezentantului său legal, legea impunând încasarea ori de la minor, ori de la părinți sau curator.

La caz se atestă că inculpatul Moroz Ion la momentul comiterii infracțiunii, cât și examinării cauzei în ordine de apel, este minor și nu dispune de bunuri sau venituri suficiente pentru repararea prejudiciului cauzat.

Însă, reprezentantul legal al minorului Moroz Ion, Moroz Arcadie, care este și părintele inculpatului, ținând cont de circumstanțele cauzei, nu urmează să răspundă civil pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune de către feciorul său minor, urmare a lipsei întrunirii condiției legale că nu și-a îndeplinit conștiincios obligația de supraveghere, or la caz se atestă lipsa a careva dovezi în vederea stabilirii faptelor menționate mai sus, inculpatul urmând să răspundă de unul singur pentru prejudiciul cauzat prin infracțiune, prejudiciul fiind rezultatul infracțiunii comise de către inculpat care a acționat cu intenției directe a inculpatului, dar nu urmare a lipsei supravegherii reprezentantului legal.

5. Împotriva deciziei instanței de apel declară recurs ordinar procurorul, în termen, prin care, invocând temeiul de drept prevăzut de art. 427 alin. (1) pct.6) Cod de procedură penală, solicită casarea parțială a deciziei atacate, în partea ce ține de neîncasarea cheltuielilor de judecată în mărime de 48 494 lei, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel, într-un alt complet de judecată.

În motivarea recursului procurorul indică următoarele motive:

- potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise, când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, decizie care de fapt este criticată de către procuror în partea ce ține de neîncasarea cheltuielilor de judecată;

- la examinarea prezentei cauze, procurorul a solicitat încasarea de la inculpatul Moroz Ion în contul statului cheltuielile judiciare suportate în legătură cu efectuarea expertizei judiciare în cauza penală compuse din: raportul de expertiză judiciară nr.202002D1407 din 10 august 2020 (f. d 21-22, Vol. II) în sumă de 320 lei; raportul de expertiză judiciară nr.202035A0412 din 13 august 2020 în sumă de 1 078 lei; raportul de expertiză judiciară nr.202036S0094 din 26 octombrie 2020 (f.d.79-87,

vol. II) în sumă de 14 636 lei; raportul de expertiză nr. 20200500295 din 20 august 2020 (f.d.37-43, vol.II) în sumă de 65 240 lei.

- instanța de fond corect a conchis că pe acest caz au fost doi învinuiți, în privința unuia cauza a fost disjunsă, respectiv și cheltuielile de judecată suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare nr.202002D1407 din 10 august 2020 și nr. 20200500295 din 20 august 2020, urmează a fi încasate solidar, astfel fiind dispusă încasarea de la Moroz Ion suma totală a cheltuielilor de judecată- 48494 lei, dar în mod solidar cu reprezentantul legal al acestuia Moroz Arcadie;

- cererea înaintată de acuzatorul de stat în interesul statului privind încasarea de la Moroz Ion în mod solidar cu reprezentantul legal al acestuia Moroz Arcadie în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 48 494 lei prin sentința instanței de fond a fost admisă integral;

- instanța de apel n-a îndeplinit cerințele stipulate în prevederile art. 101, 394, 414 Cod de procedură penală, n-a indicat temeiurile care au dus la admiterea apelului declarat de avocat în numele inculpatului, a examinat pur formal, tendențios și unilateral apelul declarat de către partea apărării, nu s-a clarificat care circumstanțe sunt relevante pentru prezenta cauză, a adoptat o soluție neargumentată la modul cuvenit, în legătură cu ce o astfel de decizie nu poate fi menținută, iar acestea constituie temei de drept pentru recurs ordinar prevăzut în art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, deoarece hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

6. Judecând recursul în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că recursul procurorul Țurcanu Svetlana urmează a fi admis, cu casarea parțială a sentinței și a deciziei în partea stabilirii pedepsei și soluției asupra cheltuielilor judiciare cu pronunțarea unei noi hotărâri, în privința lui Moroz Ion din următoarele considerente.

În conformitate cu prevederile art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept, comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

În conformitate cu art.422 Cod de procedură penală, recursul împotriva deciziei pronunțate de instanța de apel se declară în termen de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

În speță se constată, că recurentul s-a conformat prevederilor legale și a declarat recurs ordinar în termen.

Conform prevederilor art.435 alin.(1) pct.2) lit.c) Cod de procedură penală, judecând recursul, instanța de recurs este în drept să admită recursul, să caseze parțial hotărârea, să rejudece cauza și să pronunțe o nouă hotărâre dacă nu se agravează situația condamnatului.

Potrivit prevederilor art.424 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art.427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent,

fiind în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, fără a agrava situația inculpatului. Or, art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

În sensul prevederilor din art.414 alin.(1), 417 alin.(1) pct.8), 419 Cod de procedură penală și a jurisprudenței naționale, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță, conform materialelor din cauza penală și în baza oricăror probe noi prezentate instanței de apel. Instanța de apel se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Colegiul penal lărgit constată, că aceste prevederi legale, deși sunt obligatorii, nu au fost întocmai respectate la judecarea cauzei în apel în ce privește latura penală și în partea soluției asupra cheltuielilor judiciare.

6.1. Referitor la soluția privind cheltuielile judiciare, Colegiul penal lărgit reține următoarele.

Colegiul penal lărgit menționează că prin sentința Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 16 februarie 2021 a fost admisă integral cererea înaintată de acuzatorul de stat în interesul statului privind încasarea de la Moroz Ion în mod solidar cu reprezentantul legal al acestuia Moroz Arcadie în beneficiul statului a cheltuielilor de judecată în sumă totală de 48 494 lei.

Prin urmare, prima instanță a conchis că pe acest caz au fost doi învinuiți, în privința unuia cauza a fost disjunsă, respectiv și cheltuielile de judecată suportate pentru efectuarea expertizelor judiciare nr.202002D1407 din 10 august 2020 și nr. 20200500295 din 20 august 2020, urmează a fi încasate solidar, astfel fiind dispusă încasarea de la Moroz Ion suma totală a cheltuielilor de judecată- 48494 lei, dar în mod solidar cu reprezentantul legal al acestuia Moroz Arcadie.

Reieșind din sumarul recursului declarat de către procurorul Țurcanu Svetlana, se constată că acesta semnalează temeiul de recurs prevăzut de pct. 6) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, care prevede că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și apel, în cazul în care hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Din conținutul recursului declarat rezultă că, recurentul este de acord cu starea de fapt stabilită de instanțele de fond, precum și cu încadrarea juridică a acțiunilor inculpatului, însă recurentul indică că soluția instanței de apel referitor la neîncasarea cheltuielilor de judecată din contul inculpatului Moroz Ion este neîntemeiată, la caz sentința urmînd a fi menținută în partea dată.

Colegiul penal lărgit menționează că în situația cînd art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală stipulează direct că inculpatul suportă cheltuielile judiciare, soluția instanței de apel de a respinge încasarea acestor cheltuieli este neîntemeiată.

Astfel se atestă, că instanța de apel și-a argumentat soluția contrar prevederilor art. 229 alin. (1) Cod de procedură penală, care este una eronată și urmează a fi castă din următoarele considerente.

Colegiul penal lărgit constată că instanța de apel a decis eliberarea inculpatului Moroz Ion și reprezentantului legal al acestuia, Moroz Arcadie de la încasarea cheltuielilor judiciare în suma de 48494 lei, suportate pentru efectuarea raporturilor de expertiză judiciară, dispunând trecerea acestora din contul statului, întemeindu-și eronat soluția pe art.227 Cod de procedură penală care prevede, că „cheltuielile judiciare se plătesc din sumele alocate de stat dacă legea nu prevede altă modalitate”, fără a ține cont de prevederile art.229 Cod procedură penală, iar argumentele precum *”că inculpatul Moroz Ion era la momentul comiterii infracțiunii minor, starea financiară a acestuia nu-i permite să achite aceste cheltuieli, iar reprezentantul legal Moroz Arcadie, nu urmează să răspundă civil pentru Moroz Ion în cazul dat”*, nu pot fi reținute pentru scutirea acestuia de la plata cheltuielilor judiciare.

Se remarcă că efectuarea cheltuielilor de judecată într-o cauză penală este provocată de săvârșirea infracțiunii, care evident impune desfășurarea urmăririi și a judecării cauzei pentru aplicarea legii penale celui ce a comis-o, ca urmare, cheltuielile judiciare sunt imputabile inculpatului condamnat pentru săvârșirea infracțiunii, temeiul juridic fiind fapta sa infracțională, deoarece fără săvârșirea infracțiunii astfel de cheltuieli nu s-ar fi efectuat.

Obligația inculpatului condamnat de a suporta cheltuielile judiciare este principială devreme ce săvârșirea infracțiunii atrage în mod inevitabil desfășurarea urmăririi penale și a judecării cauzei, inclusiv pentru a i se aplica infractorului pedeapsa de a suporta cheltuielile judiciare îi revine acestuia în principal.

Totodată, potrivit prevederilor art.227 alin. (1) Cod de procedură penală, cheltuieli judiciare sunt cheltuielile suportate potrivit legii pentru asigurarea bunei desfășurări a procesului penal.

Norma indicată în alineatul supra este una generală și nu obligă statul să suporte definitiv cheltuielile ci să le achite la momentul necesar pentru a facilita operativitatea acțiunilor organului de urmărire penală și pentru a nu condiționa efectuarea urmăririi penale în termene rezonabile prin încasarea cheltuielilor judiciare de la părțile în proces.

Concomitent, legiuitorul a reglementat explicit obligația suportării cheltuielilor judiciare de către persoana vinovată de săvârșirea infracțiunii.

Relevante în sprijinul constatării făcute în alineatul supra sânt prevederile art.229 alin. (1) Cod de procedură penală potrivit cărora cheltuielile judiciare sânt suportate de condamnat sau sânt trecute în contul statului.

Deși norma precitată reglementează și opțiunea de punere a cheltuielilor de judecată în contul statului, legiuitorul a condiționat intervenția instanțelor de judecată pe această dimensiune doar în cazul constatării unor împrejurări reglementate expres.

Astfel, potrivit prevederilor art.229 alin.(3) Cod de procedură penală, instanța poate elibera de plata cheltuielilor judiciare, total sau parțial, condamnatul sau persoana care trebuie să suporte cheltuielile judiciare în caz de insolvabilitate a acestora sau dacă plata cheltuielilor judiciare poate influența substanțial asupra situației materiale a persoanelor care se află la întreținerea lor, circumstanțe ce la caz nu se constată.

Totodată, instanța de recurs ordinar consideră că este eronată parțial și sentința primei instanțe privind încasarea în mod solidar de la Moroz Ion și Moroz Arcadie în beneficiul statului cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare.

Din analiza hotărârii primei instanțe, se atestă faptul că prin sentință, eronat s-a încasat în mod solidar de la reprezentantul legal al inculpatului minor, Moroz Arcadie și de la inculpatul Moroz Ion în beneficiul statului cheltuielile judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare în sumă totală de 48494 lei, neținându-se cont de prevederile normelor enunțate.

Prin urmare, instanța de recurs ordinar va dispune excluderea încasării cheltuielilor de judecată în mod solidar din contul reprezentantului legal al inculpatului Moroz Arcadie și menține sentința în partea încasării cheltuielilor judiciare de la Moroz Ion.

6.2. Referitor la soluția privind pedeapsa penală aplicată inculpatului Moroz Ion, Colegiul penal lărgit conchide următoarele.

Se reține faptul că, prima instanță judecând prezenta cauză penală, în procedura prevăzută de art. 364¹ Cod de procedură penală, l-a recunoscut pe Moroz Ion vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal, condamându-l în baza articolului dat la - 3 (trei) ani și 8 (opt) luni închisoare, cu executarea pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri.

Avocatul Timofeevici Ion în numele inculpatului, nefiind de acord cu soluția primei instanțe a contestat-o cu apel, solicitând casarea sentinței în partea cheltuielilor judiciare, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie exclusă încasarea din contul inculpatului minor Moroz Ion și reprezentantului acestuia Moroz Arcadie a cheltuielilor judiciare pentru efectuarea expertizelor judiciare în suma de 48494. A încasa prejudiciul material în suma de 9000 lei și prejudiciul moral în suma de 50000 lei din contul lui Moroz Arcadie.

Totodată, se reține că procurorul nu contestă pedeapsa, însă la caz instanța de recurs ordinar conchide de a interveni în decizia instanței de apel în latura penală, fără a agrava situația inculpatului Moroz Ion.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit menționează că, în cazul săvârșirii unei infracțiuni instanța de judecată este singură în măsură să înfăptuiască nemijlocit acțiunea de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a comis această infracțiune, având deplina libertate de acțiune în vederea realizării operațiunii respective, ținând seama de regulile și principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei.

Din conținutul deciziei recurate se atestă că la capitolul stabilirii pedepsei, instanța de apel a reținut datele indicate în sentință, și anume că inculpatul a recunoscut vina și s-a căit sincer, a săvârșit infracțiunea fiind minor, împrejurări ce au permis instanței de a stabili inculpatului Moroz Ion în baza art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal, a unei pedepse de 3 (trei) ani și 8 (opt) luni închisoare, ținându-se cont de prevederile art.70 alin.(3) Cod penal și art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală.

În ce privește cuantumul pedepsei aplicată prin sentință inculpatului Moroz Ion în baza art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal, instanța de apel a constatat, că în această privință prima instanță a interpretat corect prevederile legale ce reglementează procesul aplicării pedepsei, nefiind depășite limitele sancțiunilor nominalizate în raport cu prevederile art.70 alin.(3) Cod penal și art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală. Respectiv, nu a fost regăsit temei pentru micșorarea cuantumului pedepsei aplicate inculpatului în baza infracțiunii imputate.

În viziunea instanței de recurs, pedeapsa stabilită inculpatului de către prima instanță și menținută de către instanța de apel, pentru săvârșirea infracțiunii încriminate inculpatului, în prezența circumstanțelor și împrejurărilor constatate în cauza dată, nu a fost individualizată întru totul corect, neținându-se cont pe deplin de dispozițiile Părții generale a prezentului cod și anume art. 79 Cod penal, fiind necesar de a interveni în hotărârea judecătorească adoptată pentru a aplica o pedeapsă echitabilă lui Moroz Ion pentru faptele comise.

Potrivit art.79 alin.(1) Cod penal, ținând cont de circumstanțele excepționale ale cauzei, legate de scopul și motivele faptei, de rolul vinovatului în săvârșirea infracțiunii, de comportarea lui în timpul și după consumarea infracțiunii, de alte circumstanțe care micșorează esențial gravitatea faptei și a consecințelor ei, precum și de contribuirea activă a participantului unei infracțiuni săvârșite în grup la descoperirea acesteia, instanța de judecată poate aplica o pedeapsă sub limita minimă, prevăzută de legea penală pentru infracțiunea respectivă, sau una mai blândă, de altă categorie, ori poate să nu aplice pedeapsa complementară obligatorie. Minoratul persoanei care a săvârșit infracțiunea se consideră circumstanță excepțională.

Din sensul normei penale enunțate mai sus, Colegiul lărgit va interveni în hotărârile instanțelor judecătorești inferioare în partea stabilirii pedepsei inculpatului, fiind constatată existența circumstanței excepționale prevăzute la art. 79 Cod penal comiterea infracțiunii în perioada minoratului, ținând cont de gravitatea infracțiunii comise care se atribuie la categoria celor grave, personalitatea inculpatului care, este minor a recunoscut vina, s-a căit de cele comise, la locul de trai și de învățământ se caracterizează negativ, fără antecedente penale, persoane la întreținere nu are, la evidență la medicul narcolog nu se află, se află la evidență la medicul psihiatru cu diagnoza retard mintal scăzut, casând parțial decizia și sentința, în partea stabilirii pedepsei, cu stabilirea unei pedepse sub limita minimă prevăzută

de lege, conform art. 79 alin. (1) Cod penal, ținând cont de prevederile art. 70 Cod penal și art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală.

Astfel, instanța de recurs, ținând cont de faptul că inculpatul a comis infracțiunea în perioada minoratului, de prevederile art. 70 Cod penal și art. 364¹ alin.(8) Cod de procedură penală va stabili lui Moroz Ion, cu aplicarea art. 79 Cod penal, pedeapsa în baza art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal – 3 (trei) ani 6 luni închisoare, cu executarea pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri.

7. În conformitate cu prevederile art. 364¹, 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE :

Admite recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Țurcanu Svetlana, casează parțial sentința Judecătorei Căușeni, sediul Ștefan Vodă din 16 februarie 2021 și decizia Colegiului penal al Curtii de Apel Chișinău din 28 aprilie 2021, în partea stabilirii pedepsei și soluției asupra cheltuielilor judiciare, în cauza penală privindu-l pe **Moroz Ion XXXX**, rejudecă cauza în această parte pronunțând următoarea hotărâre.

Lui Moroz Ion XXXX recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art.171 alin.(2) lit.b²), c) Cod penal, i se aplică pedeapsa, ținând cont de prevederile art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală și art. 79 alin. (1) Cod penal – sub formă de închisoare pe un termen de 3 (trei) ani 6 luni, cu executarea pedepsei în centrele de detenție pentru minori și tineri.

Termenul pedepsei urmează a fi calculat din data de 09 noiembrie 2021, cu includerea în acest termen durata deținerii sub arest din 29.07.2020 până la 09.11.2021.

Se exclude încasarea cheltuielilor de judecată în mod solidar din contul reprezentantului legal al inculpatului Moroz Arcadie.

Se menține sentința în partea încasării cheltuielilor judiciare de la Moroz Ion.

În rest, se mențin prevederile deciziei atacate.

Decizia este irevocabilă.

Decizia motivată pronunțată la **16 decembrie 2021**.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Cobzac Elena

Toma Nadejda

Țurcan Anatolie

Guzun Ion